

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลปะทิว จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน เกี่ยวกับบริบทของชุมชน ศักยภาพของชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจาก 1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แนวทางการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน ในการมีส่วนร่วมจัดการขยะ

สรุปผลการวิจัย

เทศบาลตำบลปะทิวได้มีแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้น โดยได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ จำนวน 10 ไร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านคอกม้า ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ซึ่งอยู่ห่างจากสำนักงานเทศบาลตำบลปะทิวประมาณ 10 กิโลเมตร เพื่อจัดทำโครงการแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางพระราชดำริ ซึ่งมีการปลูกพืชผักสวนครัว และมีพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้เป็นที่หมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ ซึ่งได้มาจากการคัดแยกขยะเปียก ขยะย่อยสลายได้จากผู้ประกอบการตลาดสดและประชาชนที่เข้าร่วม โครงการคัดแยกขยะที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่เทศบาลออกเก็บขยะดังกล่าวอาทิตย์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันพุธ และศุกร์ เวลา 08.30 น.

แนวโน้มในอนาคตคาดว่า ที่ทิ้งขยะของเทศบาลเมืองชุมพร ไม่สามารถรองรับขยะจากท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ เนื่องจากประชากร และการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิชุมชนมากขึ้น คงไม่มีชุมชนหรือพื้นที่ใดให้นำขยะมาฝังกลบในพื้นที่ชุมชนของตนเองอีกต่อไป ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ การสร้างองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน จึงเป็นแนวทางในการจัดการขยะในอนาคตที่สามารถลดต้นทุนการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

สรุปผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชาชนอยากให้มีการจัดการขยะในชุมชน มีการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน มีการบริหารจัดการโดยประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ประชาชนชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด/ครัวเรือน ขาดจิตสำนึกและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากการจัดการขยะ และไม่มีการจุดหรือที่คัดแยกของชุมชนที่ชัดเจน

แนวทางแก้ไขการปลูกจิตสำนึกให้บุตรหลาน ประชาชนในชุมชนคัดแยกขยะจากครัวเรือน ร้านอาหาร ตลาดนัด เป็นต้น ชุมชนควรมีศูนย์กลางในการคัดแยกขยะ มีการกำหนดมาตรการ กฎ กติกา ร่วมกันในการจัดการขยะชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะ สร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กลุ่ม อสม. แกนนำชุมชน ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนด้วยตนเอง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ในแต่ละชุมชนควรมีศูนย์กลางการคัดแยกขยะ ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการจัดการขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะ ใน โรงเรียน ประชาชน ชุมชน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น

การจัดสนทนากลุ่มของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกระบวนการศึกษา ผลของสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาจากการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า

1.1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของชุมชนตนเองค่อนข้างน้อย ในขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด ไม่ได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องขยะและสิ่งปฏิกูล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ มีเพียงการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนเท่านั้น ประชาชนได้รับความรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยประชาชนเป็นฝ่ายรับฟังและอาจจะยังไม่เข้าใจในเนื้อหาและสาเหตุของปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดปัญหา ย่อมเรียนรู้ปัญหา แต่ไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการอย่างแท้จริง

1.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จากการศึกษา พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ไม่ให้ความสำคัญจึงไม่เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง เมื่อประชาชนไม่ให้ความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมน้อยก็ไม่อาจดำเนินกิจกรรมต่างๆได้เอง และที่สำคัญประชาชนมีความเข้าใจว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบลปะทิวเท่านั้น ประชาชนนำขยะลงถัง

พนักงานเทศบาลฯ ประชาชนจ่ายค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ ครั้วเรือนละ 20 บาท เป็นอันจบพันธกิจต่อกัน ขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลปะทิวกับประชาชน ในอนาคตอาจจะเกิดปัญหาการบริหารจัดการขยะแน่นอน เพราะประชากรที่เพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต มีสินค้าและบริการที่หลากหลายมาสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามจากการสนทนาพบว่า การจัดทำแผนชุมชนหรือว่าแผนพัฒนาเทศบาล ที่ผ่านมา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ทำให้ไม่ได้ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเท่าที่ควร ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ประชาชนเองไม่ให้ความสำคัญ และขาดจิตสำนึกและโอกาสที่พึงมีในการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบชุมชนด้วยตนเอง ส่งผลให้ประชาชนรอรับการชี้แจงจากหน่วยงาน และแบกรับภาระโดยลำพัง

1.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน ต่อข้อคำถามที่ว่า “ชุมชนควรมีการจัดการกิจกรรมการจัดการขยะอย่างไร” “...ให้มีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับขยะ สถานการณ์ของขยะในปัจจุบัน และให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและครอบคลุม จัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยมีการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางเทศบาลฯ จัดขึ้นในชุมชน อาจเนื่องด้วยชุมชนทั้ง 4 ชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลปะทิวเป็นชุมชนกึ่งเมือง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่ค้า ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนที่เป็นรูปธรรม...”

1.4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนต่อชุมชนน้อย ประชาชนควรมีโอกาสในการลงทุนและปฏิบัติงานในการจัดการขยะในชุมชน โดยให้คนที่มีความรู้ในการลงทุนก็ช่วยเหลือด้วยทุน แต่หากไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงานได้ที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปะทิว เป็นผู้ดำเนินการเอง ประชาชนไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึก ที่ดีในการคัดแยกขยะ นั้นเป็นเพราะการจัดการขยะไม่ได้เกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบต่อที่มีต่อชุมชนและสังคมที่แท้จริง

1.5 การมีส่วนร่วมในการติดตามผล ที่ผ่านมามีประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนน้อยควรปรับปรุง คงเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนไม่ทราบ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

2.1 การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะ เพื่อเป็นการกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างจิตสำนึกและตระหนักรับผิดชอบ ต่อชุมชน และศึกษาดูงานต้นแบบการจัดการขยะ

2.2 จัดตั้งคณะกรรมการ/อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน โดยมีจิตสำนึก บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความต้องการเห็นชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยลงพื้นที่พบปะ และ สร้างมนุษยสัมพันธ์กับประชาชน

2.3 การจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน มีการบริหารจัดการโดยประชาชนในชุมชน

2.4 การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือกันรักษาความสะอาด เช่น การประกวด ชุมชนน่าอยู่ หมู่บ้านน่ามอง เป็นต้น

2.5 เทศบาลฯ ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในด้านวิชาการ และงบประมาณในการดำเนินงาน

2.6 การติดตามผลการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่ แกนนำในแต่ละชุมชน

2.7 การติดตามผลการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่ แกนนำในแต่ละชุมชน

หน่วยงานภาครัฐขาดสื่อในการให้ความรู้กับประชาชน

สื่อจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ดังนั้น การใช้กระบวนการสื่อสารที่ดี หรือ มีสื่อเป็นตัวเชื่อมโยงในการให้ความรู้ หรือการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การสื่อสาร หรือการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างผู้สื่อสาร และผู้รับรู้ข่าวสารเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจน การสร้างชุมชนให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง จะสามารถช่วยให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้วงแวดล้อมที่เป็นมิตรกับสิ่งมีชีวิต วิธีการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในเรื่องการจัดการขยะ อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การประชุมชี้แจง ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงถึงปัญหา และแนวทางในการจัดการขยะ พยายามเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สร้างความเข้าใจต่อประชาชนในชุมชนให้รับทราบถึงพิษภัยของขยะ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงควรมีการดูแลและหาวิธีการกำจัดขยะที่ถูกวิธี

2. หอกระจายข่าวเสียงตามสายของเทศบาลฯ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ที่มี ประสิทธิภาพชนิดหนึ่ง สามารถแจ้งข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนรับทราบ และเป็นการสร้างความตระหนักถึงเรื่องการจัดขยะ และพิษภัย ของขยะ ถ้าชุมชนกำจัดขยะไม่ถูกวิธี

3. ป้ายประชาสัมพันธ์ ไปสเตอร์คำขวัญ ที่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับพิษของขยะ การรักษา ความสะอาด โดยความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชน โรงเรียน และเทศบาล ติดตั้งในจุดที่ประชาชน เห็นเด่นชัด

รูปแบบการจัดการขยะตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลปะทิว

รูปแบบการจัดการขยะตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ประกอบด้วย การคัดแยกขยะ ลดปริมาณขยะจากครัวเรือน สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ของครอบครัว ได้ จัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนรักษาความสะอาด การประกวด ชุมชนน่าอยู่ บ้านน่ามอง

โดยมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และจัดหางบประมาณ เพื่อดำเนินการในการบริหารจัดการขยะในชุมชน แบบครบวงจร บริหารจัดการโดยประชาชนในชุมชน

การอภิปรายผล

จากการนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชน เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาที่พบสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ทำการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสืบค้นข้อมูลที่มีในหน่วยงานสังกัดเทศบาลตำบลปะทิว ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านความผูกพันและความสนิทคุ้นเคย ซึ่งกันและกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องดี ที่ข้อมูลบางอย่างที่หลาย ๆ คน อาจจะยังไม่รู้ แต่หากศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งจริง ๆ แล้ว อาจจะต้องใช้เวลาและครอบคลุมมากขึ้น

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปะทิว เป็นการเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ ประชาชนการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของชุมชนตนเอง ค่อนข้างน้อย การจัดทำแผนชุมชน หรือว่าแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมจากประชาชนยังน้อย ทำให้ไม่ได้ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ประชาชนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะ ในชุมชนที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปะทิว เป็นผู้ดำเนินการเอง ประชาชนไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการคัดแยกขยะ นั้นเป็นเพราะการจัดการขยะไม่ได้เกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบที่มีต่อชุมชนและสังคมที่แท้จริง การมีส่วนร่วมในการติดตามผลน้อยที่ผ่านมาประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน คงเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนไม่ทราบ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะชุมชน กระตุ้นให้ทุกคนมีจิตสำนึกและตระหนักรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชนตนเอง ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการขยะชุมชน มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่เทศบาลฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิ่งกาญจน์ บุญมา (2544 : 48) ที่ศึกษาพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นอยู่กับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากประชาชนทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง ในฐานะ

ผู้สร้างขยะมูลฝอย และเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการกับปัญหานั้น ๆ โดยเฉพาะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย โดยการสร้างจิตสำนึกสาธารณะและทักษะให้กับประชาชน ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จึงเป็นหลักการสำคัญที่ต้องช่วยกันเสริมสร้างและพัฒนาในแต่ละกลุ่มอายุให้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการจัดการขยะ การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด คัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด สามารถที่จะลดปริมาณขยะภายในชุมชน ได้ จัดกิจกรรมการประกวดชุมชนน่าอยู่ บ้านสะอาด เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและแนวทางในการจัดการขยะ เช่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง และให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและครอบคลุม จัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ การรณรงค์/ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาลตำบลปะทิว และจัดทำแผนปฏิบัติการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ ให้ประชาชนในชุมชนทราบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ (2550 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลมหาสาร อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากขึ้น การบริหารจัดการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ประชาชนขาดความรู้ ขาดการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องในระดับครัวเรือนและปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำ คูคลอง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขและป้องกันปัญหานี้อยู่ในระดับต่ำ กระบวนการศึกษาทำให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกันแต่ละชุมชนมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ โอสถิตพร (2550) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลคอยสะแก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนดำเนินการตามหลัก 5 Rs ในระดับมากและมีการทำมาตลอดโดยวิธีการที่ใช้มากที่สุด คือ เลือกซื้อของที่ดี มีคุณภาพใช้ได้นานและสามารถซ่อมแซมได้ รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม เทศบาลควรให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง อาทิ การจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน แบบมีส่วนร่วม มีการวางแผนการจัดการอย่างเป็นระบบ นโยบายที่ชัดเจน แบ่งบทบาทให้เทศบาลรับผิดชอบการจัดเก็บขยะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบในการกำจัด โดยมีส่วนกลางเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ

รูปแบบการจัดการขยะตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แต่ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกำหนดความต้องการ ของชุมชนในการจัดการขยะ ร่วมกันเสนอจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงในการจัดการขยะ ร่วมกันปฏิบัติ โดยประชาชนนำขยะทิ้งถึงขยะที่เทศบาลจัดเตรียมไว้ พนักงานเทศบาลมีหน้าที่จัดเก็บ และประชาชนจ่ายค่าเก็บขยะครัวเรือนละ 20 บาท ร่วมกันประเมินผล

ความต้องการในการจัดการขยะ ร่วมกันประเมินผลจุดอ่อน จุดแข็ง และร่วมกันประเมินผลของปฏิบัติ ประเมินผลกิจกรรมสอดคล้องกับลักษณะ ภู่สว่าง (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองลำพูนพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยก ขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง เทศบาลเมืองลำพูนมีนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยก ขยะมูลฝอย โดยสนับสนุนอุปกรณ์ในการคัดแยกขยะ จัดตั้งธนาคารขยะ กำหนดสถานที่หรือจุดรับซื้อขาย ขยะมูลฝอยในชุมชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำแผนงาน โครงการของชุมชน ในการส่งเสริม การคัดแยกขยะ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยควรมี การกระตุ้น ปลุกจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มอาชีพ อบรม การแปรรูปวัสดุเหลือใช้หรือมูลฝอยรีไซเคิล ให้เป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดทำสื่อ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ การสื่อสารในด้านต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ของเทศบาล วิทยุชุมชน เป็นต้น
2. รมรณรงค์การมีส่วนร่วมในโรงเรียน ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ เพื่อเป็นสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกให้รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และรณรงค์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็น จุดเริ่มต้น ในการสร้างจิตสำนึกในเด็กก่อนวัยเรียน
3. การสร้างภาคี เครือข่าย กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะชุมชน
4. หน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐ ควรจัดทีมสหสาขาวิชา อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ ความตระหนักรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ของ การคัดแยกขยะ ตลอดจนผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หากไม่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ที่ดี และเพื่อปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น